

jako pilíře islámu nebo o různé obřady z oblasti společenských vztahů a etikety, stojí na složité soustavě zásad, které na různých úrovních řídí život jednotlivce i obce. Tato soustava muslimy odlišuje od ostatních národů a náboženství. Ačkoliv muslimové vřele vítají a přijímají do ummy nové členy, činí tak s nejvyšší obezřetností k tomu, zda se tito věřící stávají novými lidmi s islámským přesvědčením a zvyky.

Povolené (*halál*) a zakázané (*harám*)

Tato část sice pojednává o etapách životního cyklu, ale měli bychom si uvědomit, že muslimy především zajímá souvislý životní běh, který různé obřady životního postupu - například obřezka, vstup do manželství a pohřeb - odměřují a pomáhají usměrňovat. Snaha učinit islám celistvým způsobem života vede muslimy ke všeobecnému dualismu, který řídí ortopraxi při posuzování chování i věcí: *halál*, to, co je dovoleno, a *harám*, to, co je zakázáno. Základní poučení o tom, co Bůh dovolil a co zakázal, obsahuje Korán a sunna. Muslimové rovněž používají přehledy těchto věcí, jako například nesmírně populární a vlivnou současnou práci Jusufa al-Qaradawih *Povolené a zakázané v islámu*, jež byla z arabštiny přeložena do několika jazyků, jimiž muslimové hovoří.

Nejběžnější každodenní starostí tohoto druhu je pro muslimy jídlo. Korán a sunna obsahují nařízení a výčty toho, co se smí jíst a co ne. Muslimové mohou požívat většinu potravin, zakázané je však vepřové maso, krev, alkoholické nápoje, zdechliny a jídlo zasvěcené modlám (Korán 6:145, 5:4, 93-94). Zakázané je veškeré maso považované za *harám* kvůli způsobu, jímž bylo zvíře zabito;

je třeba dodržovat islámský způsob porážky. Mnozí považují za zakázané i jiné potraviny, ale někteří znalci práva s tím nesouhlasí a tyto potraviny nepovažují za přísně zakázané, nýbrž pouze za „odporné“ (*makrúh*). Sem patří hmyz a zvířata se špičáky a ptáci s pařáty (tedy v obou případech dravci). Na rozdíl od židovských stravovacích pravidel, která jsou jinak velmi podobná, muslimové kupodivu považují za povolené všechny mořské živočichy, kteří nejsou schopni přežít na suchu (takže například velryby jsou povolené a naopak obojživelníci zakázaní). Zákoníky dopodrobna rozvádějí, co přesně je povolené a co zakázané, ale to, co jsme zde uvedli, pro první představu postačuje. V případech nouze mohou muslimové konzumovat i *harámové* potraviny, aby si zachránili život, ovšem toto rozhodnutí určitě není lehké.

Úvahy o tom, co je *halál* a co *harám*, se týkají také bohoslužby, manželství a rozvodu, sexuálního života, oblékání, nošení šperků a používání voňavek, etikety a mezilidských vztahů, správného používání toalet, sportování a zábavy, obchodních záležitostí, vztahů s nemuslimy a mnoha dalších věcí.

Etapy životního cyklu jsou body, v nichž se protíná struktura a dynamika muslimského života. Obřady postupu z jedné etapy do druhé najdeme ve všech kulturách, ať už se odehrávají v náboženské oblasti, podle společenských, občanských, vojenských či politických zásad nebo spojením obou, což je nejběžnější. Například obřad dosažení plnoletosti u dospívajících australských domorodců má duchovní i společenský rozměr: být považován za dospělého a dostatečně zodpovědného pro sdílení posvátné moudrosti o původu kmene s sebou nese značný podíl při střežení a uchovávání této moudrosti v budoucnu. Poznání posvátného původu bylo u austral-

ských domorodců hlavní součástí přerodu v úplného člověka, a tudíž důvěryhodného člena společenství i duchovně naplněného jedince.

V islámu neexistuje žádný formální ritus pro vstup do jeho řad. Člověk, který se chce stát muslimem, musí jen upřímně a od srdce pronést *šahádu* („Není božstva kromě Boha a Muhammad je posel Boží“) a je přijat do ummy. Toto vyznání obvykle probíhá za přítomnosti jiných muslimů, což se doporučuje, ale člověk se může odevzdat i o samotě, za přítomnosti Boha. Až se skutečně připojí k ostatním muslimům, například při *modlitbě*, bude opět pravidelně pronášet *šahádu*. Dosvědčení v *šahádě* není samo o sobě konverzí, je to jen její veřejné vyjádření.

Jakmile se však člověk stane muslimem, okamžitě se na něj vztahují všechny povinnosti i výsady plynoucí z členství v ummě. Neobřezaný dospělý konvertita obvykle podstoupí obřízku. Většina konvertitů rovněž přijme islámské jméno, které se buď připojí ke jménům dřívějším, nebo se používá místo nich. V obou případech to prozrazuje mnohé o nové - muslimské - příslušnosti člověka. Mezi nejoblíbenější jména muslimů patří Abdulláh („sluha Boží“), Abdurrahmán („sluha Milosrdného“), Muhammad, Alí, Á'íša, Fátima, Chadídža, Hasan, Husajn, Umar a další jména spojovaná s rodinou Proroka a jeho druhý. Po přestupu na islám přijali muslimská jména dva slavní Američané: boxer Cassius Clay se stal Muhammadem Alim a basketbalový hráč Lew Alcindor si začal říkat Kareem Abdul-Jabbar.

Narození a dětství

Islámské obřady životního postupu začínají ihned po narození a pokračují až do smrti, a dokonce i po ní. Když

se muslimský manželský pár chystá k intimnímu styku, nejprve pronese *basmalu*, „Ve jménu Boha milosrdného, slitovného“. Když se dítě narodí, někdo mu do ouška přerývá volání k modlitbě. Sedmý den po narození je čas dítě pojmenovat a uspořádat s tím spojený obřad, který spočívá v obětování zvířete a ustřížení chomáčku vlasů dítěte. Když dítě začne mluvit, učí se jednoduchá islámská slova a věty, jako například *basmalu*. S výukou čtení a recitace Koránu se začíná co nejdříve. Malí chlapci a dívky si spolu mohou hrát, ale jakmile se přiblíží puberta, nepřibuzní chlapci a dívky jsou odděleni.

Dospívání a obřízka

Obřady dosažení dospělosti se u muslimů v jednotlivých oblastech značně liší, ale obřízka chlapců, přestože se často provádí dlouho před pubertou, je obecným symbolem identity muslimských mužů. V některých oblastech se „obřezávají“ i dívky, a to tak, že se jim zjizví, nebo dokonce vyřízne klitoris - tato operace je však především kulturním zvykem a nikoli náboženským obřadem. Obřízka chlapců se často provádí ve velmi útlém věku, mnozí ji však podstupují v sedmi letech a řada chlapců až na počátku puberty. V tom případě se obřízka někdy spojuje s první úplnou recitací Koránu. Dává se tím dvojí schopnost: znalost Božího učení, která člověku umožňuje rozlišovat mezi dobrým a špatným, a biologická a kulturní potence muže jako plnoprávního muslima a „občana“ ummy, který má právo využívat všech výsad a zároveň nese zodpovědnost za její obranu a růst.

Vraťme se k tomu, že v islámu nejsou žádné obřady spojené se vstupem do jeho řad. Stačí uvést obřady týkající se narození, dětství a dospívání, abychom pochopili,